Rok IV^ty Nr. 3. Kraków, dnia 13 Czerwca. Rok 1876.

Wychodzi w Krakowie co tydzień przez czas pory zdrojowo-kąpielowej.

Biuro Redakcyi i Administracyi W KRYNICY w c. k. Zakładzie Zdrojowym.

Prenumeratę miejscową przyjmuje Administracya „**Czasu**" w Krakowie, gdzie także dostać można pojedynczych Numerów „**Krynicy.**"

KRYNICA

Tygodnik poświęcony ojczystym Zakładom zdrojowo-kąpielnym.

Redaktor

Dr MICHAŁ ZIELENIEWSKI

Lekarz Rządowy c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy.

Prenumerata wynosi

w Krakowie na miejscu 1 złr.
w Monarchii austryacko-węgierskiéj z przesyłką pocztową . . . . . 1 złr. 20 c.

Numer pojedynczy . . . — 6 „

Należytość za prenumeratę lub za umieszczenie ogłoszeń odsyłać należy **franco** do **Biura Administracyi.**

TREŚĆ SPRAWOZDANIA O C. K. ZAKŁADZIE ZDROJOWYM W KRYNICY

z roku 1875

podał

Dr. Zieleniewski.

(Ciąg dalszy).

B. Część lekarska.

X.

Dostrzeżone cierpienia w r. 1875 między gośćmi kąpielnymi, u zdrojów krynickich przezemnie leczonymi, dadzą się zestawić w następujących działach chorób:

DZIAŁ I.

Wady krwi.

Niedokrewność	332
Blednica	87
Wodnica	8
Białaczka	2
Krwawiączka	1

DZIAŁ II.

Wady trawienia i odżywiania.

Nieżyt żołądka długotrwały prosty	87
„ „ „ z tętnieniem w dołku	5
„ „ „ z nerwobólem . . .	28
„ „ „ ze zgagą	2
„ „ „ z wybitnym brakiem łaknienia	15
„ „ „ z rozdęciem żołądka .	11
„ „ „ z wymiotami powracającemi	3
„ „ i kiszek długotrwały prosty .	186
„ „ „ „ z biegunką .	39
„ „ „ „ z morzyskiem	11
„ „ „ „ z niepomiernem rozdęciem	5
Nieżyt żołądka i kiszek długotrwały z zupełnym bezsiłem kiszek	2
„ mieszkowy kiszek cienkich	11
„ „ okrężnicy	25
„ kiszki stolcowéj połączony z wybujałością błony śluzowéj, z ocieklinami i ponawiającemi się krwotokami z naczyń krwawnicowych	21
Zastoiny łajnowe	239
Opadnienie niezupełne kiszki stolcowéj . . .	5
Obrzmienie śledziony pozimnicze	19
Nieżyt brodawkowaty gardziela	26
Obrzmienie wątroby pozimnicze	13
„ „ z wad sercowych pochodzące .	4
Stwardnienie zwojów chłonicowych na szyi u dzieci	16
Pleśniawki ust *(Aphtae oris)*	2
Żółtaczka z nieżytu przewodów żółciowych . . .	2
Włókniak odbytnicy (*Carcinoma intestini recti*) .	2
Włókniak błony srzodjelitnéj *(Carcinoma mesenterii)*	1
Przetoka odbytnicy *(Fistula ani)*	1
Czerwonka gorączkowa *(Dysenteria acuta)* . . .	2
Tasiemiec szeroki *(Taenia lata)*	2

DZIAŁ III.

Choroby części płciowych.

Nieżyt macicy prosty długotrwały	39
„ „ brodawkowy	14
Przewłoczne zapalenie macicy z jéj śródmiąszowym wysiękiem części pochwowéj *(Metritis chron. cum Infarctu hyperplastico portionis vaginalis)* . .	67
Zwężenie ujścia macicznego	8
Powstrzymany rozwój macicy *(Uterus infantilis)* .	5
Opadnienie macicy niezupełne	11
„ „ i pochwy maciczném . . .	3
Przewrócenie macicy *(Reclinatio uteri)*	7
Przodopochyłość macicy	10
Tyłopochyłość macicy	13
Włókniak macicy *(Carcinoma)*	3
Nadżerki części pochwowéj macicy	31
Krwotoki maciczne z jéj rozpulchnienia, z przekrwienia, lub z nadżerków ujścia macicznego pochodzące	114
Utrudnione czyszczenia miesięczne	19
Zawczesne „ „	3
Przeciągłe „ „	9
Powstrzymane „ „ *(Amenorrhoea retent.)*	5
Brak „ „ („ *emans.)*	3

Miesiączka błonicza (*Menstruat. diphteritica*) . . 1
„ arcyskąpa (*Menstruat. parcissima*) . . 3
Nieżyt pochwy i macicy prosty 137
Nacieki i wysięki długotrwałe jajników 9
Nacieki omaciczne (*Exsudata perimetrit.*) . . . 2
Nasieniotok zadawniony 7
Niepłodność z wad ustroju pochodząca 13
Nieudolność płciowa męska 9
Przepukliny pachwinowe i mosznowe 5
Niedomoga płciowa (*Asthenia sexual.*) 3

DZIAŁ IV.

Cierpienia układu nerwowego.

Nadczułość nerwowa ogólna 42
„ „ płciowa 5
Zadraźnienie mózgordzeniowe 19
„ „ z pomazaniem nocném 4
Maciennica (*Hysteriasis*) 29
Śledziennica (*Hypochondriasis*) 5
Zaduma 2
Zapalenie długotrwałe rdzenia pacierzowego postępowe 4
Zapalenie długotrwałe z porażeniem odnóg dolnych 5
Nieczułość ogólna (*Asthenia universalis*) . . . 4
„ płciowa (*Asthenia sexualis*) 3
Nerwoból połowiczny głowy . . : 23
„ „ twarzy 3
„ lędźwi 5
„ mostku (*Sternodynia*) 3
„ śledziony 4
„ stosu kręgowego 5
Bóle goścowe różnych części 21
Podrywka (*Paralysis agitans*) 2
Krztusiec (*Pertussis*) 1
Porażenie połowiczne (*Paraplegia*) 1
Stępienie słuchu (*Cophosis*) 2
Padaczka u dorosłych . . , ... 1
Czkawka nerwowa 8
Drżenie odnóg górnych nerwowe 3
Wiąd postępowy mózgowia 1
„ „ mięśni 1
Kurcz pisarski (*Spasmus scriptorius*) 1

DZIAŁ V.

Cierpienia układu kostnego.

Krzywica u dzieci 7
„ u dorosłych 2
Zapalenie długotrwałe jamy nosowéj 5
„ „ sustawów u rąk 8
„ sustawu kolanowego 2
Kościożer kości biodrowéj prawéj 1
Wiąd odnogi dolnéj lewéj (*Atrophia extr. infer. dextr.*) 2
Kościozmięk (*Osteomalacia*) 1

DZIAŁ VI.

Cierpienia narządu moczowego.

Nieżyt długotrwały cewki moczowéj 3
Usuwalność nerek 5
Choroba Brigtha długotrwała 9
Zapalenie miedniczki nerkowéj długotrwałe (*Pyelitis chron.*) 4
Białkomocz 9
Przetoka pęcherza moczowego (*Fistula visic. urin.*) 1

DZIAŁ VII.

Choroby skórne.

Liszaj zołzowéj przyrody 2
Strupień głowy 3
Trądzik twarzy 2
Wyprysk 3
Róża długotrwała 2
Ostudy (*Chloasmata*) 7
Rumień odnóg górnych (*Erythema extr. super.*) . 1
Potówka 2
Świerzbiączka starców 3
Świerzb 2

Oprócz powyżej wyszczególnionych chorób, zauważano jeszcze i inne, które z poprzedniemi cierpieniami powikłane były; tu należą:

Gruźlica płuc w różnym stopniu i okresie . . . 31
Nieżyt długotrwały odetchów. 72
„ „ tchawicy 11
„ „ „ i krtani 3
Rozedma płuc 8
Stwardnienie płuc 5
Wypociny opłucny zastarzałe 5
Zołzy różnéj postaci i nasilenia 43
Niedomykalność zastawki dwukończystej 6
Zwężenie ujścia żylnego lewego 1
„ „ tętniczego 1
Miażdżyca tętnic 5
Przerost migdałków 10
Zapalenie nieżytowe długotrwałe powiek 3
„ gnilcowe dziąseł 2
Kiła trzeciorzędna. 2
Żylaki odnóg dolnych 13
Dna długotrwała ogólna 1
Wól lymfatyczny. 1
Plamki na rogówce 3
Dur wysypkowy 1
Zimnica codzienna 2
„ trzeciaczka 7
Zapalenie długotrwałe tęczówki praw. oka . . . 1
Powstrzymany rozwój odnogi dolnéj prawéj . . 2
„ „ mózgowia 1
Śluzoropotok ucha długotrwały 5
Wysięk międzymięśniowy przedbarku prawego . . 1
„ „ przedudzia lewego . . . 1
Tłuszczak gruczołu sułkowego lewego 1
Stwardnienie pozapalne obu gruczołów ślinnych przyusznych 1

Puchlina nerki prawéj *(Hydronephritis dextra)* . 1
Porażenie tęczówki lewéj 1
Wada ustrojowa prącia *(Hypospadyasis)* . . . 1
Zapalenie i wysięki dawne w sustawach *(Polyartrosis chr.)* 8

(C. d. n.)

ROZMAITOŚCI.

PROJEKT STATUTU DLA SZPITALA ZDROJOWEGO W KRYNICY.

1. Szpital zdrojowy w Krynicy ma służyć na pomieszczenie ubogich zamiejscowych chorych, kuracyi zdrojowo-kąpielnej przy źródłach mineralnych w Krynicy rzeczywiście potrzebujących, z wyraźném zastrzeżeniem, iż nie samo wyłącznie ubóstwo, ani każda jakakolwiek choroba kwalifikuje do przyjęcia do wspomnionego szpitala — gdyż oprócz ubóstwa, chory tego rodzaju cierpieniami ma być dotknięty, które odpowiedniem zastosowaniem kuracyi zdrojowo-kąpielnej źródeł mineralnych krynickich mogą być usuniętemi.

2. Rzeczony szpital zdrojowy w Krynicy nigdy i pod żadnym pozorem nie godzi się łączyć w jedną całość — ani tenże nie należy mieszać z jakimkolwiek instytutem, dla ubogich miejscowych przeznaczonym, pod tytułem „Szpitala przy Cerkwi“ lub „Domu schronienia i przytułku dla chorych lub ubogich“ — czylito w Krynicy już istniejącym, albo w przyszłości tam utworzyć się mogącym.

3. Szpital zdrojowy w Krynicy przeznaczony jest na pomieszczenie zamiejscowych ubogich chorych, bez różnicy wyznania religijnego.

4. Pomieszczenie wszystkich chorych w szpitalu zdrojowym w Krynicy jest bezpłatne. Oprócz umieszczenia, każdy chory otrzymuje w miarę środków bezpłatnie od szpitala: pożywienie, pomoc lekarską, tudzież użycie wód i kąpieli mineralnych krynickich i kompletnej pościeli.

5. Tylko chorzy słudzy, ze swymi służbodawcami do Krynicy przybyli, gdyby w czasie swego pobytu w Krynicy zachorowali, a do szpitala zdrojowego jako chorzy na kuracyę oddani zostali, obowiązani są za koszta swego leczenia zapłacić; którejto opłaty wysokość, Zarząd szpitala corocznie naprzód przed każdorocznem otwarciem pory zdrojowo-kąpielnej w Krynicy oznacza i do publicznej poda wiadomości.

6. Jako początek i możność otwarcia wspomnionego szpitala ustanawia się: jedna sala dla mężczyzn, a jedna dla kobiet chorych, każda po 4 łóżka mieszcząca, tudzież jedna wspólna kuchenka i jeden pokoik dla dozorcy budynku szpitalnego przeznaczony.

Dalsze powiększanie się i rozwój wspomnionego szpitala, pozostawia się następnemu czasowi i wzrostowi jego fundus ów.

7. Każdoroczne otwarcie i zamykanie szpitala zdrojowego w Krynicy, stosuje się i odpowiedniem jest do okresu każdorocznej pory zdrojowo-kąpielnej (saison) w zakładzie zdrojowym krynickim ustanowionego, w szczególności szpital zdrojowy w Krynicy ma być każdego roku otwartym d. 1 Czerwca, a zamykanym d. 30 Września.

8. Właścicielem wspomnionego szpitala jest c. k. zakład zdrojowy w Krynicy.

9. Zarząd szpitala zdrojowego w Krynicy stanowi osobny komitet, obowiązki swe bezpłatnie pełniący, złożony z każdoczasowych: lekarza tamtejszego zakładu zdrojowego, z inspektora zakładu zdrojowego krynickiego, z samego właściciela zakładu zdrojowego w Krynicy lub jego reprezentanta, z dwóch reprezentantów gminy krynickiej, na 3 lata do pełnienia tego obowiązku przez gminę wybieranych. Lekarz zdrojowy jest zarazem lekarzem szpitala, a przed swem zamianowaniem winien złożyć deklaracyę, iż bezpłatnie pełnić będzie obowiązki lekarza szpitalnego.

10. Zarząd szpitala zdrojowego obowiązany jest: chorych do szpitala przyjmować, pielęgnować ich i ze szpitala wydalać; z funduszów zaś i wydatków szpitalnych coroczne rachunki składać: najwyższym władzom krajowym tak rządowym jak i autonomicznym, tudzież właścicielowi zakładu zdrojowego krynickiego. Nadto Zarząd szpitala ma obowiązek coroczne sprawozdanie ze szpitala drukiem do wiadomości publicznej podawać, które to sprawozdanie w najpierwszej liście gości zdrojowych, co roku z Krynicy drukiem ogłaszanej, zamieszczonym być powinno, a 10 egzemplarzy namienionych list, dziesięciu redakcyom najwięcej czytywanych gazet polskich bezpłatnie udzielonymi być mają.

11. Do podania o przyjęcie chorego do szpitala, najpóźniej do d. 30 Marca każdego roku do Zarządu szpitala wnosić się franko mającego, dołączone być mają:

a) Historya choroby aspiranta, spisana przez Doktora Medycyny, a przez kompetetny Urząd lekarski poświadczona.
b) Legalne świadectwo ubóstwa, wydane wyłącznie ku przyjęciu do szpitala zdrojowego, a przez odpowiednie Władze Rządowe potwierdzone.
c) Urzędowa legitymacya ubiegającego się, lub jego paszport o ile jest obcokrajowym.

Powyższymi dowodami opatrzone podanie franco do Zarządu szpitala przesłane, uzyska odpowiedź najpóźniej każdorocznie do d. 30 Maja. Prośby bez powyżej wymienionych allegatów wnoszone, nie będą uwzględnione.

12. Wogóle coroczny sezon szpitalny dzieli się na 4 okresy pobytu dla chorych, t. j. co 30 dni następuje zmiana chorych.

13. Najdłuższy pobyt w szpitalu ustanawia się na dni 40, po upływie którego, nawet nie wyleczony ze swego cierpienia chory ze szpitala wydalonym zostanie.

14. Gdyby kiedyś Krynicę ciężkie klęski epidemii lub wojny nawiedzić miały, których następstwa byćby mogły: zamknięcie przystępu dla obcych do Krynicy, albo chwilowe nieistnienie pory zdrojowej w Krynicy, a w skutek tego, gdyby szpital zdrojowy krynicki czasowo dla swego istotnego przeznaczenia nie mógł być użytym, wówczas Zarząd Szpitala lub władze gminne Krynicy, w razie gdyby poprzednio wspomniony Zarząd nie mógł funkcyi swych pełnić, mogą użyć czasowo szpitala zdrojowego na pomieszczenie innej kategoryi chorych, jednak pod warunkiem, aby władze gminne Krynicy przyjęły na siebie obowiązek, wszelkie z tej używalności szpitala wyniknąć mogące szkody, czylito w gmachu szpitalnym i jego zabudowaniach, czyli w jego inwentarzu, zapłacić i wynagrodzić, a sam szpital zaraz po skończeniu okresu jego używania, odpowiednio do jego erekcyi, celu i przeznaczenia powrócić mają.

Niniejszy projekt statutu przez Dr. Zieleniewskiego wypracowany; uchwalony został na posiedzeniach Komisyi zdrojowej z d. 2go Kwietnia i 4go Lipca 1872 r.

Krynica, d. 15 Września 1872 r.

Kurowski,	*Edward Neusser*
C. k. Starosta, przewod. kom. zdroj.	c. k. Inspektor zakładu zdrojowego
Dr. Zieleniewski.	*Hugo Nitribitt.*
Lekarz c. k. zakładu zdroj. w Krynicy.	jako członek komisyi.

Wyłożenie sposobów rychłego urzeczywistnienia szpitala zdrojowego w Krynicy, tudzież architektoniczny plan rzeczonej budowli wraz z jej kosztorysem i powyższy statut przedstawione zostały przez Dr. Zieleniewskiego 15go Września 1872 r. c. k. Krajowej Dyrekcyi Skarbowej, podówczas Zakładem zdrojowym krynickim zarządzającej, po urzędowem poprzednio przyjęciu w zasadzie budowy szpitala zdrojowego w Krynicy.

I LISTA GOŚCI

przybyłych do c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy

od dnia 1 do 10 Czerwca 1876 r.

1.	Teply Jan, Naczelnik c. k. stacyi telegraf. z Dukli z żoną i służącą	osób 3	przybył d.	1	Czerwca	pod Zamkiem Nr. 8 i 9.
2.	Klir Weronika, Obywatelka z siostrą Józefą Kadernoską z Jasła	„ 2	„	1	„	„ Ułanem.
3.	Dutkiewiczowéj Franciszki Restauratorki z Krynicy służba	„ 19	„	1	„	„ Barankiem.
4.	Dr Dulęba Bronisław, Urzędnik Wydziału krajowego z żoną i córką ze Lwowa	„ 3	„	2	„	„ Zamkiem N. 16.
5.	Mutniański Michał aptekarz z żoną z Warszawy	„ 2	„	2	„	„ „ N. 10.
6.	Gajewski Wiktor, c. k. urzędnik pocztowy ze Lwowa	„ 1	„	5	„	„ Trąbką N. 19.
7.	Arway Emil, c. k. urzędnik pocztowy z żoną i służącą ze Lwowa	„ 3	„	5	„	u Hütla.
8.	Schiefer Emilia, wdowa po lekarzu pułk. z familią i służącą z Brodów	„ 5	„	5	„	pod Zamkiem N. 21.
9.	Dr. Blatteis Jakób, lekarz z familią i służbą z Krakowa	„ 6	„	7	„	„ Jeleniem.
10.	Dr Skórczewski Bolesław, lekarz z Krakowa	„ 1	„	7	„	u Seidlerowéj.
11.	Sowińska Stefania, żona c. k. kancel. sąd. z famil. i sługą z Wojnicza	„ 4	„	7	„	pod Zamkiem N. 22 i 23.
12.	Waligórska Józefa, obywatelka ze służącą z Starego Sącza	„ 2	„	7	„	u Jodłowskiego.
13.	Pilatowska Zefiryna, obywatelka ze Lwowa	„ 1	„	8	„	pod Zamkiem N. 13.
14.	Majewski Karol, obywatel ziemski z Warszawy	„ 1	„	8	„	„ Orłem N. 10.
15.	Gelle Mendel handlarz z żoną i służącą z Sanoka	„ 3	„	8	„	u Luftglasa.
16.	Engelmann Michał, kupiec z Antopolu (z Rosyi)	„ 1	„	9	„	pod Kanarkiem.
17.	Spire Hersch, Rabin ze Strzyżowa	„ 1	„	9	„	u Müllera.
18.	Seifert Teofil, właściciel hotelu pod 3 różami ze służbą z Krakowa	„ 10	„	9	„	pod 3 różami.
19.	Dr. Zduń Józef, lekarz z Krakowa	„ 1	„	9	„	„ Topolami N. 1 i 2.
20.	Drozdowski Michał, listonosz z żoną Maryą i córką ze Lwowa	„ 3	„	1	„	u Dudzika.
21.	Bija Walenty „ „ Teklą „ „	„ 3	„	1	„	„ „
22.	Piątkowska Aurelia, wdowa po radcy sądowym ze Lwowa	„ 1	„	9	„	w Łazienkach N. 14.
23.	Stronner Alojzya, żona radcy Magistratu ze Lwowa	„ 1	„	9	„	„ „
24.	Storch Józefina, żona urzędnika z Rzeszowa	„ 1	„	9	„	pod Ułanem.
25.	Hölzel Amalia, obywatelka z Brodów, ze służącą	„ 2	„	9	„	u Hoffmana.
26.	Messirka Wilhelmina, wdowa po Inspekt. podat. z córką z Żywca	„ 2	„	10	„	pod Trąbką N. 9.
27.	Służba Hotelu Warszawskiego	„ 8	„	10	„	w Hotelu Warszawskim.
28.	Oxiński Józef, Inżynier z Nowego Sącza	„ 1	„	10	„	„ „ „
29.	Daniłowicz Ignacy, Radca kolegialny z żoną Kamilą z kuzynką Wandą Czaczkowską	„ 3	„	10	„	„ „ „
30.	Stroska Julia, praczka z córką z Nowego Sącza	„ 2	„	10	„	u Kopyściańskiego.

Razem rodzin 30 czyli **96 osób**.

Krynica, dnia 10 Czerwca 1876. ***Zygmunt Sokołowski.***

Główny Redaktor i wydawca Dr. *Michał Zieleniewski.* Redaktor odpowiedzialny *Józef Łakociński.*

W drukarni „CZASU“. Nakładem c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy. Rządca drukarni *Józef Łakociński.*